

Građanski odgoj i obrazovanje - projekt „Žena“

Osnovna škole Ivana Rangera, Kamenica 2022./23.

Žene će u ekonomskim pravima biti ravnopravne za 257 godina

Rodna će ravnopravnost biti dosegnuta tek za nekih stotinu godina, utvrdio je Svjetski ekonomski forum.

1. Uvod

Na satovima razrednika te na raznim izvannastavnim aktivnostima, naročito u višim razredima, među učenicama i učenicima uočene su samoinicijativne konfliktne teme o položaju i ulozi žena u lokalnoj zajednici i svijetu. Pitanja učenika učiteljima ponajprije proizlaze iz medijskih natpisa o borbama žena za ravnopravnošću i boljem društvenom položaju kao primjerice u Iranu, svakodnevnim negativnim vijestima o nasilju nad ženama u Hrvatskoj ili relativizaciji uloge žena na mnogim reklamama.

S obzirom da škola sluša ideje, uočava probleme i uzima u obzir prijedloge svojih učenika, na sjednici je Vijeća učenika odlučeno da će škola ove školske godine sudjelovati u osvještavanju uloge žena u lokalnoj zajednici pa onda i šire. Učenici će se aktivno uključiti u edukacije o ulozi žena tijekom povijesti, ljudskim pravima, svakodnevnim izazovima svojih majki te u razbijanje predrasuda i diskriminacije nad ženama radi pozitivne društvene promjene putem odgoja i obrazovanja učenika, a preko njih i šire lokalne zajednice.

2. Cilj

Glavni je cilj projekta pozitivan obrazovni i odgojni učinak na učenike i njihove roditelje o položaju i važnosti žena za zdravo funkcioniranje našeg društva, a time i pozitivne društvene promjene. Također, od mlade će se dobi učenika razvijati i poticati sposobnost za društveni aktivizam te pravovremeno uočavanje svakog

oblika prevencije nasilja te diskriminacije i predrasuda prema pojedincima bez obzira na njihove sekundarne društvene identifikacije. **Najosnovniji je cilj razviti kod djece temeljni osjećaj između dobrih i loših postupaka jednih prema drugima.**

Aktivna participacija projekta usmjerena je ponajprije na sve učenike škole koji su ciljana skupina i krajnji korisnici projekta (N=143), a vođeni su tijekom godine svojim učiteljima. Također, projekt je usmjeren i na dionike lokalne zajednice, a ponajprije na roditelje učenika, prvenstveno žene koje su bile u planiranim aktivnostima neizostavni dio projekta.

Sukladno tome, tijekom većeg dijela školske godine predviđene su brojne aktivnosti o položaju, problemima te izazovima žena tijekom povijesti i sadašnjice.

3. Realizacija

Za početak, u listopadu su se učenici uključili u akciju „Mama, budi zdrava“ kako bismo sve žene, posebice majke potaknuli na preventivne zdravstvene preglede.

Foto: OŠ Kamenica, Mama, budi zdrava!

Svi učenici, na svim predmetima (N=143), aktivno su se uključili u projekt. U predmetnoj nastavi učitelji su odvojili nekoliko školskih sati da bi s učenicima

obradili znamenite žene iz svojih predmetnih područja. Planirana su i predavanja učitelja povijesti o znamenitim ženama kroz povijest, ali i predavanja i prezentacije učenika: pa su tako učenici upoznali svoje kolege s znamenitim matematičarkama, znanstvenicama, kemičarkama, književnicama. Učenici su na satu Vjeronauka upoznali snažne žene iz Biblije.

Foto: učenici uz model aviona i prezentacije o Amelii Earhart

Upoznali smo tako i naučili kakav je bio položaj žena kroz povijest. **Amelia Earhart**, prva žena koja je preletjela Atlanski ocean, primjer je žene u povijesti koja je ostvarivala svoje ciljeve unatoč brojnim preprekama . **Marija Jurić Zagorka** ostavila je stope na našim hodnicima, ali i povijesti. Govorilo se o **Mariji Antoaneti**, **Jane Austin**, **Marie Currie**, ali i ženama koje su obilježile suvremeno vrijeme .

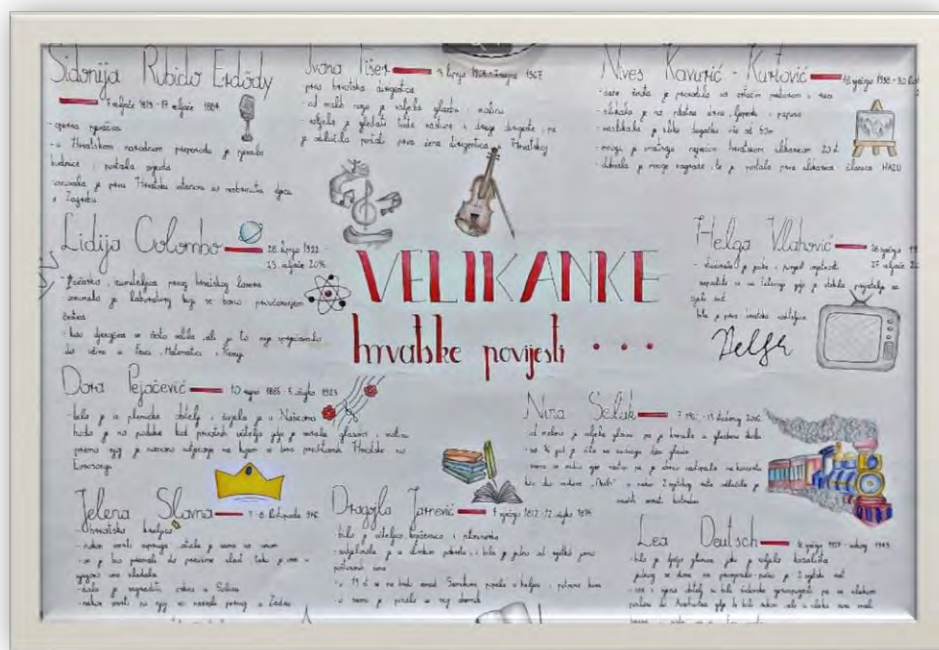

Foto: plakat učenika 7.b razreda

Foto: radionica učenika 6. razreda

Foto: OŠ Kamenica, radionica o M.J. Zagorki

Drugi dio projekta bio je znanstveno-istraživački rad učenika i učitelja o znamenitim ženama iz kraja, poput **Pavice Hrazdire**, **Danice Brossler** i **Zlate Šufflay** koje su obilježile našu lokanu povijest.

Učenici od 1. do 4. razreda prigodnim su nam prezentacijama i plakatima, intervjuima s bakama i prabakama pokazali kako su živjele njihove bake (4. razred), kojim su se poslovima bavile i koja je bila njihova uloga, posebice u ruralnom području u kojem se škola dan-danas nalazi (2. razred).

Foto: plakat učenika 2.a razreda

Učenici 4. razreda razgovarali su sa svojim bakama i prabakama kakav je status žena bio nekad, a kakav je danas. Bilo je zanimljivih vremeplova i intervjuua uz zaključak da su danas, prije svega, materijalni uvjeti djevojčica/žena puno bolji nego nekada. Čini se kako napredujemo i u onom dijelu ženskih prava, ali je činjenica da živimo u još uvijek patrijarhalnoj sredini.

Foto: dio plakata učenika 4.a razreda

Učenici 3. razreda „upoznali“ su **Malalu**, a učenici 1. razreda sve su iznenadili kreativnim video uratkom kojim su poručili da **ne treba tražiti iznimne žene; one su tu, svaki dan - pokraj nas!** [VIDEO](#)

Učenici su na satu Vjeronauka upoznali snažne žene iz Biblije. [VIDEO](#)

O provedenim aktivnostima redovito smo obavještavali javnost putem fb profila: [PROJEKT „ŽENA“](#)

Na satu Njemačkog jezika učenici su proučili život Ane Frank. I to nije sve. Tada su sami izradili **Dnevnik o Ani Frank** i njezinom životu koji su obogatili citatima iz njezina dnevnika -ali sve to na njemačkom jeziku!

Foto: predstavljanje dnevnika na njemačkom jeziku - **Dnevnik o Ani Frank**, 4. razred

Izložba - u školi, zašto ne?

Da bismo upoznali kreativne žene iz naše okoline doveli smo izložbu – u školu! Učenici su imali prigodu posjetiti pravu izložbu – u školi.

Govorilo se o zastupljenosti žena u likovnosti i glazbi općenito. Naglasili smo da su žene, unatoč većoj zastupljenosti i uvažavanju muškaraca kao umjetnika i stvaraoca, postojale tijekom povijesti. One se, nažalost, nisu uvažavale ni vodile kao bitan dio povijesti- što ne znači da nisu postojale. Spomenuli smo Slavu Raškaj kao jednu od najpoznatijih slikarica u našoj povijesti. Izložbom radova lokalne umjetnice **Milke Knežević** te radova naše učiteljice Likovne kulture **Jožice Butko** željeli smo pokazati

učenicima kako su u današnje vrijeme žene puno angažiranije i sveprisutne i u likovnom izražavanju.

Foto: Izložba slika u školskim hodnicima

Također, škola se uključila u projekt Ženske sobe -**Program SNEP2 - Junior** te je u našu školu (jednom od izabrane 33 u Republici Hrvatskoj) implementiram program prevencije seksualnog nasilja za više razrede osnovnih škola (SNEP 2 - Junior).

Podatci Vijeća Europe (2010) ističu da je 1 od 5 djece žrtva seksualnog nasilja, dok je svako treće dijete bilo izloženo seksualnim sadržajima preko Interneta. Djevojčice su pet puta češće žrtve nego dječaci, a nasilnici su većinom muškarci, i to djeci i mladima nepoznate osobe. Na temelju navedenih podataka i kroz rad s djecom i mladima, prepoznata je potreba educiranja i informiranja djece i mladih, njihovih roditelja, ali i šire javnosti o pojavnim oblicima svih oblika, pa i elektroničkog seksualnog nasilja.

Osim predavanja za roditelje koje je održala dr.sc. Maja Mamula, Jelena Bićanić i Kristina Mihaljević, ciklusa od po dvije radionice za svaki razred od 5. do 8. razreda, iznimno vaznom i korisnom nam se pokazala **Grupa podrške** u školi koja djeluje i dan-danas.

Nju mogu polaziti djeca jednom tjedno, saznati više o temi (prvenstveno seksualnog, ali i drugih vrsta nasilja) i/ili razgovarati s odraslom osobom o svojim problemima s edukatoricom koja je prošla edukaciju Ženske sobe (ravnateljica, stručna suradnica).

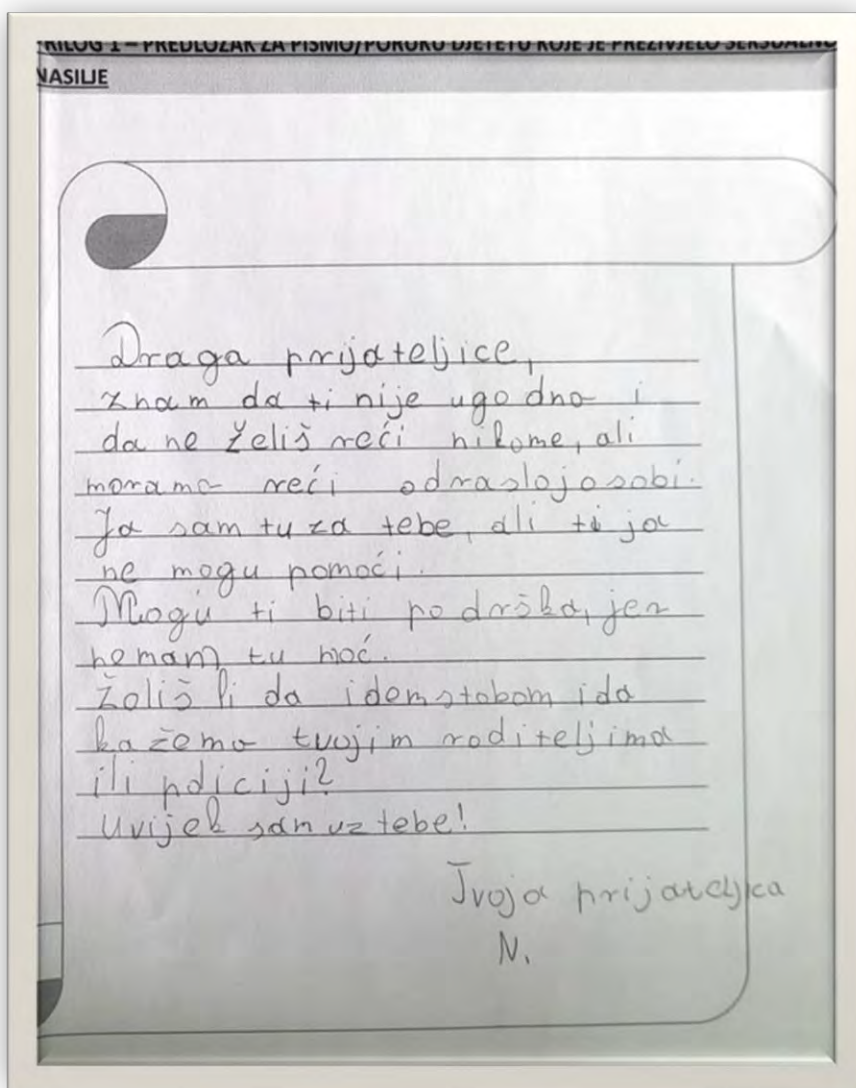

Foto: Pismo podrške-završna aktivnost - radionica o seksualnom nasilju

Iznad svega, na satovima razrednika, provedene su edukacije o ljudskim pravima, predrasudama prema ženama, nasilju nad ženama, problemima žena u

suvremenom društvu i aktivizmu za ljudska prava. Naročit je fokus projekta na osvješćivanju dječaka o problemima, borbama i uspjesima žena tijekom povijesti; njihovih razrednih kolegica, sestara, majki i baka.

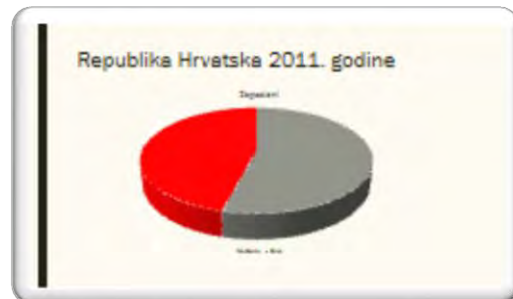
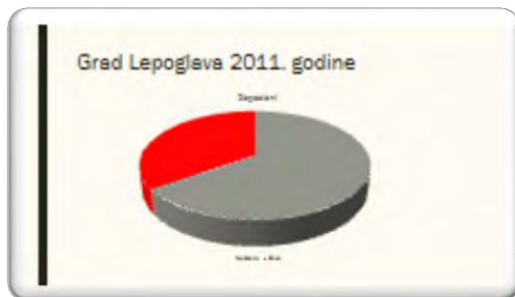
Učenici 8. razreda proučavali položaj žena u reklamama. Došli su do zaključka da reklame u svojim sadržajima prikazuju iskrivljenu sliku stvarnosti, posebice vezano uz žene. Npr. o obitelji brinu očevi i majke dok reklame sugeriraju ponekad da „mame znaju najbolje“ ili sugeriraju nešto sasvim drugo što često izaziva nezadovoljstvo žena.

Foto: Reklama za HL (Izvor: Raić Lana, 2021.)

Učenici 8. razreda proučili su posljednji popis stanovništva te došli do zanimljivih statističkih podataka vezanih uz zaposlenost žena u RH. Uspoređivali su gradske i seoske sredine. Podatke su uzeli sa web stranica *Državnog zavoda za statistiku*, prema popisu stanovništva za 2011. godinu, jer podaci za 2021. godinu još nisu obrađeni. Prema pokazateljima udio zaposlenih žena u RH manji je (crveno) je u odnosu na zaposlenost muškaraca (sivo). U većim gradovima (Varaždin i Zagreb) taj udio je izjednačen. Iz navedenih podataka su zaključili:

- o u malim seoskim sredinama imamo vidno manje zaposlenih žena u usporedbi s muškarcima,
- o u većim gradskim sredinama ta je razlika puno manja ili je nema.

4. Završna svečanost

Završna svečanost našeg projekta održana je 8. ožujka. Na dan kada se održava Međunarodni dan žena pozvali smo majke/žene učenika na druženje u lokalni restoran.

Uz glazbeni program učenika naše škole, neki učenici su predstavili su neobična zanimanja ili hobije svojih mama. Učenica Klara predstavila je zanimanje svoje majke. Mama **Jelena** vozačica je autobusa koja se susrela s brojnim predrasudama. U početku je oslikavala autobuse, a u srednjoj životnoj dobi sjela je za volan autobusa. Vozi naš školski autobusi i razbija predrasude na najbolji način.

❑ Prvo: predrasude

- *Nebu mene 'baba' vozila!*
- *Jooo, to je vozač?!*
- *Gospođo, bumo speljali s kolodvora van?! Bu išlo?!?*

Foto: slajd ppt prezentacije K.B. na završnoj svečanosti), Moja mama -vozačica

Upoznali smo hobi mame **Aleksandre**. Ona je - kuburašica, u svijetu kuburaša. Proveli smo anketu među našim osmašima što misle o ženama -kuburašicama:

Pitali smo naše osmaše...

- ☐ Ne, nemamo predrasuda...
- ☐ Lijepo ih je vidjeti, ali ne pucaju dobro kak' muški.
- ☐ Postoji film o ženi snajperistici koji poručuje da su žene u tome bolje od muškaraca, ali ja mislim da nisu ...
- ☐ Ja sad nakon ovoga kaj smo učili, više se ne usudim reći tko je bolji...treba organizirati natjecanje . 😊

Foto: slajd iz ppt prezentacije Moja mama kuburašica

Majke/žene odazvale su se i aktivno uključile u program koji su im pripremili učenici i učitelji škole. (Ukupno N= 87, 67% žena/majki djece, obzirom da neke imaju i po 2-3 djece u školi) .

Središnji dio druženja bilo je predavanje naše gošće iz Ženske sobe **Kristine Mihaljević**, soc. ped. koja je govorila o položaju žena danas, u suvremenom društvu. Istakla je da je važna cjelovita društvena promjena kako bi se potaknula rodna ravnopravnost. Podsjetila je da se o političarkama vrlo često piše i govori u kontekstu njihova izgleda (frizura, odjeća), dok se o kravatama ili odijelima muških političara ne raspravlja.

2. TRŽIŠTE RADA

- nezaposlenost (razlika od 10%)
- manje plaće za isti posao (RH 11,2 %)
- razlika u mirovinama (Ž 22,5% niže nego M)
- veći broj žena u slabije plaćenim strukama (samo 33% ž na menadžerskim pozicijama)
- 81% žena radi u prosvjeti, 72% kao uredsko i šaltersko osoblje
- veći % rada na crno, rada na određeno
- poseban problem: majčinske obaveze kao razlog ne primanja žena na posao
- Žene koje imaju djecu u privatnom sektoru zarađuju 23% manje od muškaraca

Predavanje K. Mihaljević, izvadak iz prezentacije

Međutim, valja na kraju napomenuti da je poseban fokus **bio na supruzima te djeci žena** koje su bile naše gošće. Naime, obzirom da žene često nemaju vremena za mnoge aktivnosti kako bi uspjele obaviti sve poslove na koje ih obvezuje društveni konstrukt žene, u ovaj dio uključili smo njihove supruge i djecu: poklonili su svojoj supruzi /majci vrijeme za naše aktivnosti 8. ožujka, a oni će u to vrijeme obaviti njihove poslove.

Više slika na : [FACEBOOK STRANICA ŠKOLE](#)

5. Povezanost s međupredmetnim temama

UČITI KAKO UČITI - Učenik se koristi različitim strategijama učenja i upravljanja informacijama koje su temelj za razvoj ostalih vrsta pismenosti te za kritički i kreativni pristup rješavanju problema.

OSOBN I SOCIJALNI RAZVOJ -Učenici će razvijati sliku o sebi, samopoštovanje i samopouzdanje, prepoznavanje, prihvaćanje i upravljanje svojim emocijama i ponašanjem; empatiju te uvažavanje i prihvaćanje različitosti, socijalne i komunikacijske vještine, suradnju i timski rad, odgovorno ponašanje prema sebi i drugima u zajednici.

GRAĐANSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE - Usvojiti znanja o ljudskim pravima, političkim konceptima, procesima i političkim sustavima, te obilježjima demokratske zajednice i načinima sudjelovanja u njezinu političkome i društvenome životu.

Promicati vrijednosti ljudskih prava (ljudsko dostojanstvo, slobodu, ravnopravnost), demokratska načela u zajednici unutar i izvan školskoga života, razvijati kritičko

mišljenje i vještine argumentiranja te komunikacijske vještine potrebne za društveno i političko sudjelovanje u procesu oblikovanja cjelovitoga iskustva aktivnoga građanstva

PODUZETNIŠTVO- Učenici će se upoznati s izradom projektnih prijedloga i upravljanjem projektima; razviti upornost, pozitivan odnos prema radu i radne navike; razviti sposobnost samoprocjene i kritičkoga mišljenja, definiranja i rješavanja problema; razlikovati i istraživati pojedina zanimanja tijekom povijesti i danas.

UPORABA IKT - informirano i kritički vrednovati i odabrati tehnologiju i služiti se tehnologijom primjerenom svrsi, kritički upravljati informacijama u digitalnome okružju

5.Održivost projekta

Financijska održivost – nakon održanih planiranih aktivnosti projekt može postati tradicionalno školski projekt, a roditelji učenika (žene) i lokalna zajednica podržava spremne su financirati završnu svečanost u kojoj su objedinjeno druženje žene, predstavljanje projekta i druge aktivnosti. Obzirom da su se svojim donacijama uključili i brojni sponzori (organizacija tombole-nagrade), spremni su se uključiti i dalje u organizaciju ovakvih aktivnosti.

Institucionalna održivost – Druženjem i predavanjem, kao i svim prethodnim aktivnostima željeli smo naglasiti činjenicu da još uvijek živimo u društvu punom predrasuda te se nadamo da smo u svijest naših učenika unijeli mrvicu ideje o podizanju svijesti o položaju žena u društvu te ih tako pripremamo za aktivno građanstvo.

- o *Smatrate li da su kroz radionice za učenike tijekom polugodišta (Ženska soba) i provedene istraživačke i druge aktivnosti u sklopu nastave, Vaša djeca više naučila?*

N= 82% odgovorilo je odgovorom DA. Ocijenili su provedene aktivnosti (o kojima smo ih redovito izvještavali na fb stranici škole) ocjenom 4,67 te u prijedlozima za poboljšanje ovakve projekte predlažu svake godine.

Održivost na razini politika - nadamo se da smo ovakvim projektima razbijati predrasude u društvu, a implementacijom radionica u školi osvijestili smo različite oblike nasilja među mladima koji se događaju, te da će sve to rezultirati poboljšanim zakonodavstvom, posebice u zaštiti mladih djece.

6. Samovrednovanje projekta

- o Iako se roditelji u našoj sredini **jako rijetko aktivno uključuju u radionice** i/ili tematske roditeljske sastanke koje se održavaju u školi, ovakvim pristupom (spajanjem ugodnog druženja s „nenametljivim“ korisnim sadržajima, posebice o „tabu temama“) uspjeli smo okupiti veliki broj roditelja/mama naše škole.
- o **Aktivnom participacijom učenika** - prezentacijama, glazbenim nastupom, njihovim angažmanom na predstavljanju projekta učenici su jako motivirani za projektnu nastavu te sami procjenjuju da su o toj temi puno više naučili na ovaj način, nego bi kroz klasičnu nastavu. Osim predavanja tijekom godine za roditelje koje je održala dr.sc. Maja Mamula, Jelena Bićanić i Kristina Mihaljević, na zajedničkom roditeljskom sastanku i ciklusa od po dvije radionice za svaki razred od 5. do 8. razreda, osvijestili smo kod naših učenika i roditelja oblike nasilja, posebice seksualnog nasilja te nam se povećao i broj prijava seksualnog nasilja nad djecom prema nadležnim institucijama jer se djeca dosad sramila povjeriti nekome o tome što im se događa.
- o „Oboružali“ smo **učenike tehnikama i strategijama** kako postupiti kada se nešto događa njima ili njihovim prijateljima/cama kada se ne osjećaju dobro i ugodno u društvu odraslih osoba.

- o Vrijednost projekta je stalna **Grupa podrške koja djeluje na školi**. Nju mogu polaziti djeca jednom tjedno, saznati više o temi (prvenstveno seksualnog, ali i drugih vrsta nasilja) i/ili razgovarati o svojim problemima s edukatoricom koja je prošla edukaciju Ženske sobe (ravnateljica, stručna suradnica). Radionice i testiranja su nam pokazala da djeca nemaju dovoljno znanja o vrstama nasilja, posebice seksualnog nasilja, a radionice postaju stalan dio našeg Školskog preventivnog programa.

U naš su se projekt uključili brojni sponzori lokalne zajednice koji su povodom tog dana, putem zabavne tombole, darivali naše žene.

6. Zaključak

Druženjem i predavanjem, kao i svim prethodnim aktivnostima željeli smo naglasiti činjenicu da još uvijek živimo u društvu punom predrasuda te se nadamo da smo u svijest naših učenika unijeli mrvicu ideje o podizanju svijesti o položaju žena u društvu.

Ukoliko živimo u društvu u kojem prevladavaju stereotipne informacije o ženama i u kojem je diskriminacija norma, većina će u određenom stupnju razviti predrasude i diskriminacije. Tako dolazi do seksističkih stavova većine članova društva. Ukoliko odrastamo u društvu u kojem se na žene gleda kao na objekt na kojem je jedino bitan vanjski izgled, to će se odraziti na mišljenje i ponašanje većine.

Izvor: <https://kindle-equality.com/>

7. Evaluacija projekta

Po završetku projekta među proveli smo anketu među roditeljima i učesnicima projekta te smo ih zamolili povratnu informaciju o provedenim aktivnostima.

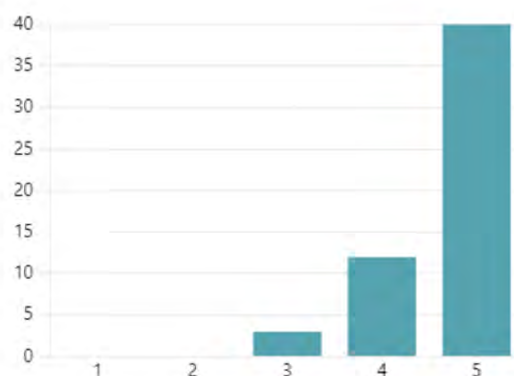
Anketu je ispunilo 72% anketiranih roditelja.

1. Koliko ste zadovoljni provedenim aktivnostima na razini škole, a vezan je uz projekt "Žena"? Molimo (0 bod)
odaberite ocjenu.

[Više pojedinosti](#)

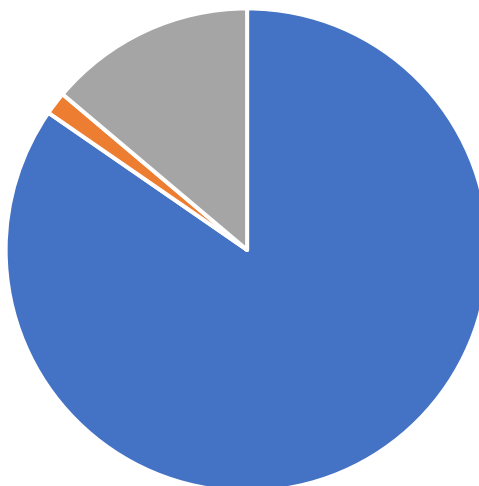
 Uvidi

4.67
Prosječna ocjena

2. Smatrate li da su kroz radionice za učenike tijekom polugodišta (Ženska soba) i provedene istraživačke i druge aktivnosti u sklopu nastave, Vaša djeca više naučila?
N= 82% odgovorilo je odgovorom DA.

Projekt "Žena"

■ DA ■ NE ■ NE ZNAM ■

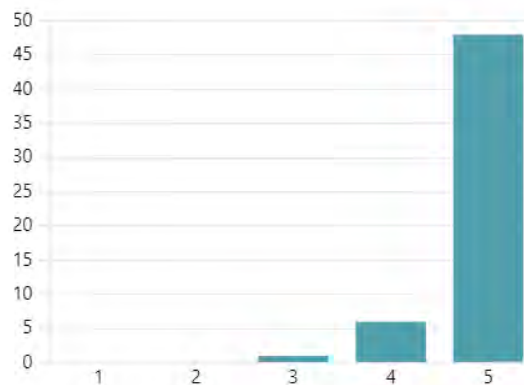
3. Koliko ste zadovoljni organizacijom završne svečanosti projekta? (0 bod)

[Više pojedinosti](#)

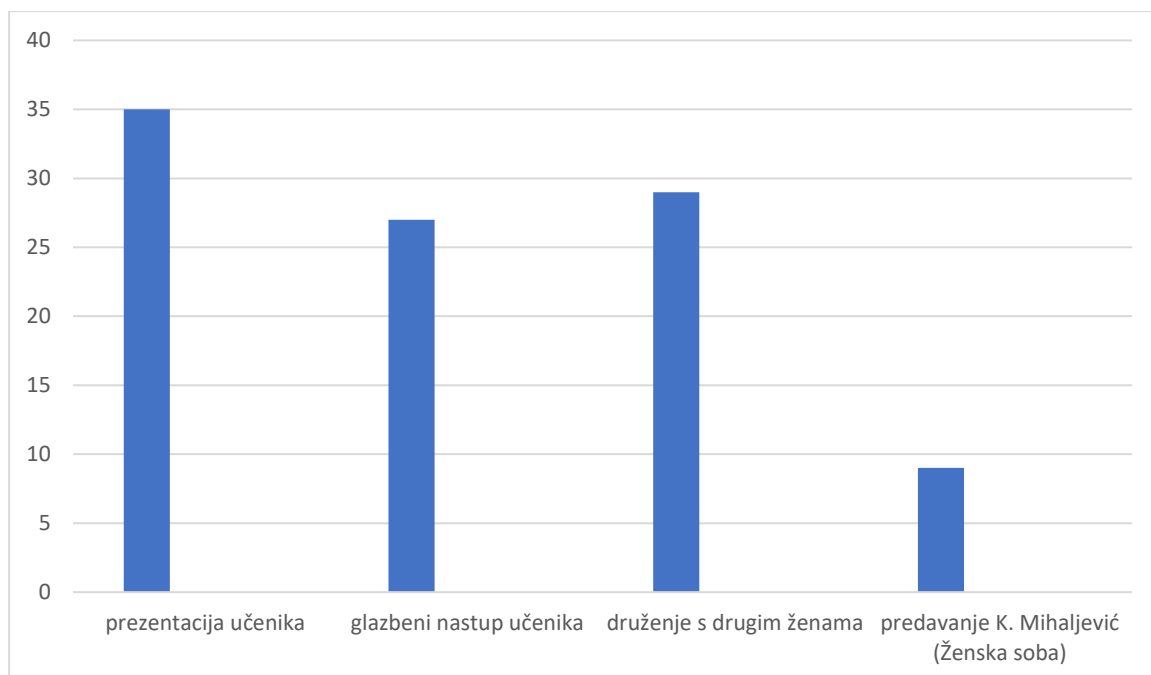
 [Uvidi](#)

4.85

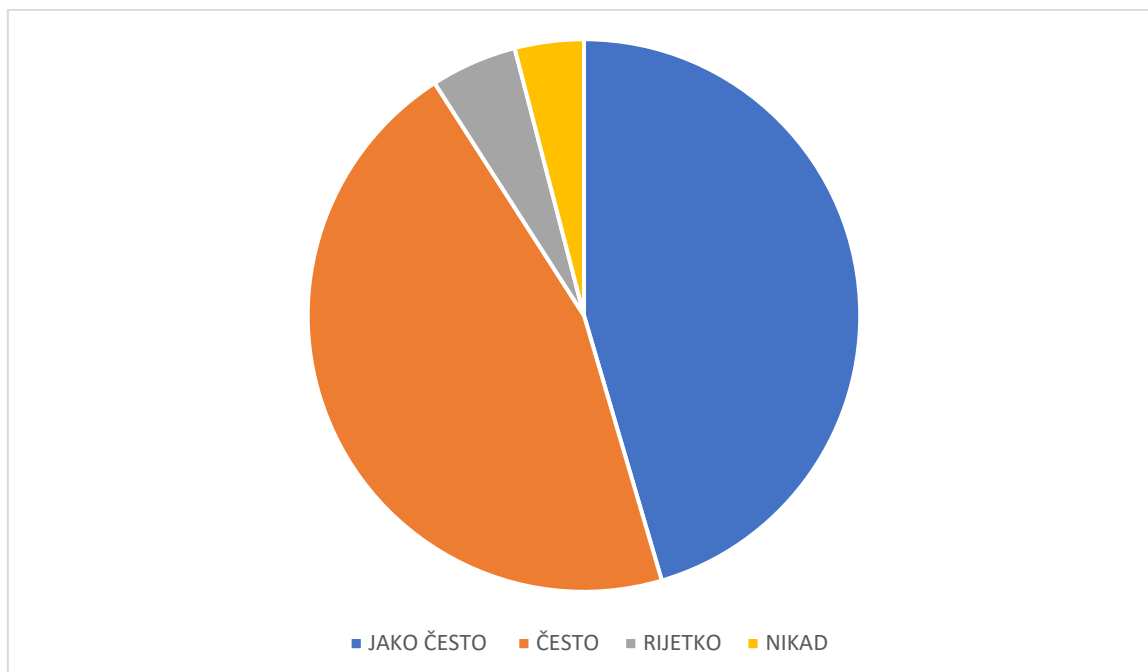
Prosječna ocjena

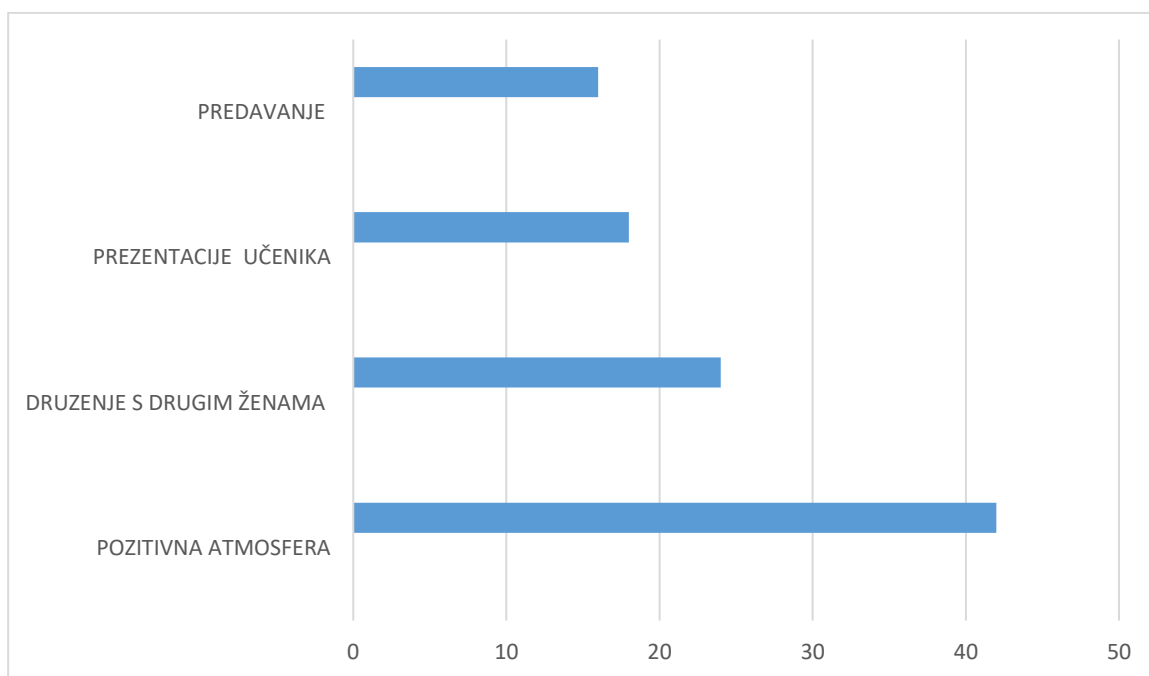
4. Što je (po Vama) bilo NAJZANIMLJIVIJE na završnici (ako ste bili u Lepoglavi)?

5. Jeste li se susretali ili se susrećete s predrasudama prema ženama? Mislite li da je tema aktualna i važna.

6. Što Vam je bilo NAJKORISNIJE na tom druženju?

8.Imate li prijedloge i ideje za poboljšanje ovakvog ili ovakvih projekata?
Izuzeti su odgovori ne, ne znam i sl.

1	anonymous	Aplicirajte i dalje, sve što ima za cilj povezivanje žena je za mene svrhovito.
2	anonymous	Mozda bi bilo dobro da se takve radionice(druženja) održavaju i u skoli.
3	anonymous	Ne
4	anonymous	Ne,sve je bilo super.
5	anonymous	Bilo je odlično i ja mislim da je to jedna od škole da je tako nešto organiziralo
19	anonymous	Ovakve projekte treba provoditi što više! Edukacijom učenika ali i roditelja mnogo se postiže!
22	anonymous	Ne želimo uvođenje rodne ideologije u škole.Smatram da je predavanje Kristine Mihaljević (ženske sobe) bila priprema roditelja na uvođenje rodne ideologije u škole.
25	anonymous	Neka se svakako održe i narednih godina
26	anonymous	Nemam
27	anonymous	Nastavite tako dalje.
28	anonymous	Tombola je bila zanimljiva, baš smo se ugodno iznenadile..super je što su se djeca uključila..treba i dalje nastaviti s takvim/sličnim projektima..svaka čast na trudu i ideji
29	anonymous	Bilo je sve savršeno i lijepo. Nek pređe u tradiciju.
35	anonymous	Projekt je za svaku pohvalu i trebalo više takvih projekata i prezentacija te da svaka žena bude zaštićena i sigurna.
36	anonymous	Ponovite za iduću godinu.
12	anonymous	Češće bi se trebalo u tome smislu nešto održavati.
13	anonymous	Takvi projekti bi se trebali češće održavati.
14	anonymous	Moj prijedlog je da se to druženje ponovi svake iduće godine 😊
42	anonymous	Uvijek podsjećati djevojčice da su sve posebne i važne..da budu uporne u svojim ambicijama.

Kamenica, 3. travnja 2023.

Voditelji projekta: Mirjana Posavec i Željko Martan / Bilten : Mirjana Posavec